

ACC. N:R M. 10063: 1-10.

Landskap: Skåne Upptecknat av: And. Persson
Härad: Båre Adress: Villa Solhem, Djurslöf
Socken: Höyby Berättat av: Dessamma
Uppteckningsår: 1934, Född år 1839 i Kvarnby

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Kl och kvinnan i Vinningsge s. 1-2.
Skollärare, dess lön m. m. s. 2-7.
Frossan ("kiålan"). s. 8-10

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. ^M 10063 : 1.

Landskap: Skåne

Upptecknat av: Ind. Persson

Härad: Otie

Adress: Villa Solhem Djurslöf

Socken: Høyby

Berättat av: Densamme

Uppteckningsår: 1934

Född år 1839 i Lvarnaby

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

+

Uppteckningen rör den s. k. undergörerskan.

Jag minns en så kallad kloak kvinnas som bodde i Vriminge i Høyby socken under 1850-talet då hon levjade sin verksamhet med botande av många slags sjukdomar. Hon besöktes av folk från flera miles omkrets och blev känd som en undergörerska och många blevo botade av henne, hon kunde även upplysa folk som blivit bestulna, om vem tjuven var och var de skulle finna de stulna sakerna. Hon levde till i höjden av 1880-talet. Hon var gift tvänne gånger, med den förste mannen hade hon tvänne döttrar, den yngsta av dem blev

Skriv endast på denna sida!

M. 10063:2.

94
LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

hennes efterträdare i yrket men hon flyttade
till Krimhamn och praktiserade där i flera år,
även hon är död. Den äldsta dottern gav sig i
sällskap med några kringvandrande tattare.

Undergränskan förtä man kände jag ej till, men
hennes andre man hette Pettersson han brukade
hålla köppteckningar och auktioner samt andra
juridiska uppdrag. Pettersson skötte som vilhare
folkskollärarsysslan i Nottelberga skola en tid,
det var nämligen så att den gamle läraren där
blev är folkskoleinspektören för blunda odug-
lig, när han hade ett par år igen innan
han blev pensionsberättigad, under tiden var
där vikarier.

I så lite skollärare minner, som nämnde
Pettersson var den förtä vilserien, men han
hade så många andra uppdrag utom, så

M. 10063:3.

han var där blott en termin, efter honom
som hantades Lindelöf i Öarna där en termin,
men det gick ej tillräckligt bra, sen kom det
nya utex. lärare men de trivdes vanligen
ej, blev där ej mer än en termin. Sen följde
han de ex. som Karlsson det var en duktig
lärare, sen kom en som hette Norgren
han fick sedan plats i Skuasborg skola, så en
som hette Norander han flyttade till Malmö
och blev affärsman, så var vikarie tiden
slut och platsen förklarades ledig till an-
sökan. Bland de sökande var där en som
hette Holmgren som fick platsen det var
år 1880 och han skötte den värdshuset i 42 år
till 1922 års slut, det var en mycket omtyckt
skollärare både av eleverna och deras för-
äldrar, han skötte också i många år

3.

UNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Blocknottjänsten. De första åren hade han blott
600 kr i kontant löst för 8 mån lärning,
men hade 1 månads övertjänning, för den
fick han 75 kr. och så fick han s. k. kv-
procent värde 100 kr samt fri kostas av
3 mån samt fri redläst. Han hade som
ungling lätt urmakren yrket och med det
fortsatte han hela sin lärartid och häll
på med det ämn vid 76 års ålder.

De som nämnde pension är flera gånger större
än lönen var när han började.

Så går jag tillbaka till den gamle skolläraren
han heter Nilsson han kom till Skellefteå
på 1850 talet, de första åren bestod lönen
i natura förmåner, bestående av spannmål
och matvaror, till jul och påsk fick han
brödkakor samt fläck om julen och ägg

M. 10063:5.

om präst av äborna i socknen, så skulle
han ha 1 kr om året för varje barn han
undervisade, de sista åren fick han lön
i kontanta penningar med 400 för de lagliga
8 månaderna och 50 kr för överläsningsmånad-
en samt 100 kr istället för kostnader, samt
fri kortad och sjukvård, då han slutade.
skollärares system flyttade han till Lund, han
fick ej mer än 400 kr i pension. I sina
maga år var han en fin och stilig karl men
han blev aldrig sinnad att gifta sig för han
fick för många att välja på, kvinnfolket
voro så förtjusta i honom, men ansågo
att lönen var för liten att kunna försörja
en familj på. Han blev med tiden så
omtyckt att han fick många förtroendes upp-
drag såsom bokhållningar och auktioner

5
LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

försättningar m.m. som han förtjände en
hel del för, som annan kunde han leva på.
Där var en skräddare i byn vars hustru passade
upp skolläroaren med matlagning och städ-
ning, de hade flera barn, så dog skräd-
daren, sen blev en gosse född som kom
att tända skolläroaren och änkan fortsatte
att passa upp honom och sköta hans hus.
Han gick sist tiden stort begär till sprit-
drycker och bier, i huset intill skolan hade
en handlande som sålde bier. Den Nilsson
pensionerats och flyttat till Lund blev där
ej vid tillräckligt för pensionen gick till
byrå, kläder & föda. Han var då 55 år gammal
han kunde ej få någon ny plats utan för-
föll alldeles. I den tiden hade i Lund
en handlande som hette Tornberg, han

LANDS HUVUDSTADSBOKFÖR-
LÖRINGSBOKFÖRINGSKIV

M. 10063:7.

7

var far till nuvarande doktor Fornberg. Hos den
handlanden brukade Mettelbergarna handla, den
gamle läraren gick dit och passade på dem och
tiggade lite pengar, han levde ej många år
han kan flyttat till Lund, han dog är vanvid
och nubblande, han hade ej några anhör-
iga som brydde sig om honom.

M. 10063:8.

ACC. N:R.

Landskap: Skåne

Upptecknat av: And Persson

Härad: Otie

Adress: Villa Solhem Djurslöf

Socken: Housie

Berättat av: Densamme

Uppteckningsår: 1934

Född år 1839 i Svramley.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

+

Uppteckningen rör Frossan (Kålan)

I min ungdom graserade en sjukdom som kallades Kålan eller frossan. Det var mest yngre personer som fick den, det var sådan någon som dog av den, den höjades med köldrysningar och skakningar i hela kroppen som varade en stund efter kom feber och huvudvärk, men även det gick fort över, och man kände sig fullt frisk till nästa gång frossan kom. Sjukdomen uppträdde olika, somliga fick varje dags frossa, andra var amandags frossa och somliga var tredje dags frossa, den kunde

hålla på så i månadsvis, läkarna visste ingen
höt för den. Det bästa man kunde göra var
hålldrygsringarna som, var att lägga sig i en
varm bädd och stoppa vätskor sig, så man
kom i svettning så gick det om på en timmes
tid och man kunde åter arbeta. Jag har själv haft
den sjukdomen. På den tiden sker man fraktelse
med handkraft, det var ett arbete som man fort
blev varm av, när frosten kom försökte jag ar-
beta mig varm men det gick ej man orkade
ej arbeta. Sjukdomen kom igen är efter
år i flera år, hade man en gång haft var dags
frossa så kunde det hända att man är sjuk
man var 3 dyg dags frossa. Om den sjuk-
domen hör man nu aldrig talas. I Skarsviken
lode på den tiden en skomakare som hette
Hans Nilsson, han kallades alltid för män-

M. 10063:10.

Skomakaren, han var vidskäpplig av sig
och trodde han kunde hota prassan med
en papperskopp på vilken han skrev Käl-
monor. Var dag då skattingarna kom
skulle man blijpa av en kokstac och sval-
ja den, då den sista kokstaven var svald
skulle kälran (frossar försvinna) De gjorde
den ju också ofta efter den tiden men det
var nog mera till följe att de sökte komma
i vettning genom att dricka varmt och gå
i säng.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3